

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III.

„Gazeta“ este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare Nr. 22, etajul I., pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a. seu 15 bani.
Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 234.

Brașov, Joi 19 (31) Octombrie

1889.

„Ce e de făcut?”

Brașov, 18 Octombrie v.

O privește din cele mai dureroase se desfășură în momentele de față dinaintea ochilor noștri.

Ici vedem pe unul din arhieri noștri intrând în dispută infocată cuo reuniune sprijinită de cei dela putere, ale căreia scopuri sunt îndreptate în contra paciniceii dezvoltări naționale a poporului român; colo vedem pe altul opintindu-se ca să scape un vechiu așezământ de cultură română de lovitură de moarte, ce voiesce să i-o dea guvernul; dincolo vedem cum se încordă contrarii neamului nostru de a ațîța pe un al treilea în contra preoților săi, pentru că sunt credincioși fii ai națiunii lor, și pretutindeni vedem intrigă și unelțiri spre a despărți de popor și de cauza lui pe arhieri români.

Cutezarea contrariilor limbei și ai naționalității noastre crește vedându cu ochii și pe când Kulturegyletul amenință cu cuvintele bibliei despre stânca, care rostogolindu-se asupra-ne ne va strivi, guvernul continuă opera de distrugere și lovesce fără de milă, călcându dreptate și lege, în existența singurului gimnasiu român din Țera unghurască.

Fără voiă i se impune fiă-cărui Român de bună semnă în fața acestei stranie și dureroase priveșce întrebarea: ce e de făcut?

Pe la începutul anului trecut organul nostru ocupându-se de situația poporului român din aceste țări a căutat să răspundă la această chestiune și vederile noastre de atunci sunt și vederile noastre de astăzi.

Etă ce a scrisă atunci diarul nostru:

„Ce este de făcut?”

Pe tărâmul politic nu ne mai putem mișca. Aici și defensivă ni se face pe di ce merge mai anevoioasă și nu ne rămâne decât să reclamăm mereu cu firmitate, cum și unde numai putem, drepturile noastre nealienabile.

Tărâmul școlar și bisericesc îl avem încă în posesiunea noastră. Aici în interiorul ultimei întărituri trebuie să ne concentrăm toate puterile, popor și fruntași, preoți și mireni, căci ghiulelele contrariilor limbei și ai culturii noastre au început să facă spărțuri și în zidurile acestei redute.

Pe tărâmul culturai noastre naționale nu mai pot fi deosebirii....

Arhieri noștri s'au ținut rezervați în chestiunile politice, der și se voiescă, ceea ce este cu neputință, n'arū pute să mai stea la o parte, când e vorba chiar de existența bisericeii, căci cu școla română stă, ori cade și biserica română.

Der arhieri fac și încercări de a se apăra, numai cât apărarea lor de unul câte unul n'au avut până acuma aproape nici un rezultat.

Periculul comun cere o apărare comună...

Arhieri noștri însă procedu isolați, care cum șcie mai bine, și nu-i destul cu atăta, der sunt mai mult s'au mai puțin isolați și de bărbații luminați, cu deosebire de cei mireni din popor, cari arū trebui să facă parte din consiliul lor.

În asemeni condițiuni nu se pôte apăra cu succesă cauza culturai noastre multă amenințate, nu se pôte da răspunsul convenit la atacurile celor dela putere.

Este datoră supremă a tuturor Românilor devotați causei naționale, bisericeii și școlei, să iasă din atitudinea lor rezervată, să afle modul cel mai potrivit de-a lucra împreună, grupându-se în jurul arhierilor noștri, cari vorū trebui să mērgă cu ei și suntem convinși că vorū și merge.

Atunci vom șci ce este de făcut...

Judece fiă-care, decă cuvintele aceste, scrise la începutul anului trecut, nu sunt ađi, după cele petrecute de atunci încôce, indoitu justificate.

România și Austro-Ungaria.

(După „Allg. Zeitg”).

III.

Ceea ce numai a semnalat aci Cogălniceanu, aceea a executat-o în colorile cele mai vii o societate secretă de irendentiști români deja sub data 18 August 1885 într-o fôia volantă imprăștiată în mare număr, provocându la luptă în contra „hórdei Maghiarilor”. Totu așa senatorul român Grădișteanu vorbise pe față despre provinciile române încă „neliberate”, adecă Ardélul, Bănatul, Maramureșul și Bucovina. Și în astfel de spirit cugetă și vorbește ađi aproape întreaga pressă și peste totu opinia publică în regatul român.

Acastă dispozițiune s'a manifestat de câtu timp și în comerțul și comunicațiunea celor două țări vecine, România și Ungaria. Tractatul de comerț din anul 1876 era încă în vigoare și deja funcționarii vamali români își permitu totu felul de șicane și vecșățiuni, care apoi din partea funcționarilor și autorităților austro-ungare au fost plătite cu aceeași monedă. „Răsboiul vamal” începū mai de timpuriu decăt la 1 Iunie 1886, în care di a expirat tractatul de comerț din 1876, fără ca să se pôtă ajunge la o înțelegere pentru o prelungire a lui.

Români s'au considerat forte păgubiți prin dispozițiunile tractatului de comerț expirat și în faptă, decă e să te încređi deplin datelor oficiale ale biuroului statistic român, acelu tractat a oferit regatului numai puține foloșe. România e o țăr în preponderanță agricolă, care numai produse d'ale economiei pământului și de vite pôte esporta. Pentru

amēdouș felurile de produse de esport a fost fără 'ndoială Austro-Ungaria până la 1881 piēta principală. Înmulțindu-se greutățile din partea unghurască pentru importul produselor române, se ivi o interesantă schimbare în esportul regatului României. În anul 1881 s'au esportat încă cereale române cătră Austro-Ungaria în valoare de 48.5 milioane lei, în 1886 însă numai de 15.8 milioane; din contră esportul de cereale al României cătră Anglia s'a urcat în acelaș timp dela 77.5 la 99.5 milioane lei. Așadēră cantitățile de cereale, care până atunci se vindeau pe piețele Austro-Ungariei, mergū acum în Anglia, apoi în Franța, Olanda, Belgia și Italia.

O scădere și mai mare decăt în esportul de cereale arată esportul de vite al României cătră Austro-Ungaria. Pe când adecă dintr'un esport total de vite în valoare de 16.5 milioane lei în anul 1881 se veni pe Austro-Ungaria 15.2 milioane lei, în 1886 acelu esport total de vite fū numai de 7.2 milioane lei și pe Austro-Ungaria se veni din acestea numai 3.1 milioane lei. Esportul de vite al României a suferit în urma diferențelor cu Austro-Ungaria în general și mai ales în esportul de porci o scădere, care nicidecum nu se pôte compensa prin o schimbare a direcțiunei esportului.

Sub acastă calamitate sufere regatul în mod simțitor. Totu astfel asupra populațiunei consumătoare apasă greu vămile cele forte mari de import puse pe manufacturile de tot felul, ce mai înainte le aducea România cu deosebire din Austria, anume din Viena. Industria austriacă a suferit prin răsboiul vamal cu România mare pagubă și camera de comerț și de industrie din Austria de jos își implinesce numai o strictă datorință, decă în rapôrtele și petițiile ei cătră ministeriul austriac de comerț îl face totu mereu atent la urmările păgubitoare ale acestui răsboiu vamal și-și exprimă dorința d'a se înlătura cât mai curēnd. Cu totul alta e atitudinea economilor (unguri) de pământ și de vite din Ungaria și Ardél; acestora le place, că e înlăturată concurența română; se 'nțelege, că și aci totu consumătorul duce în spinare paguba.

DIN AFARĂ.

Anglia în liga de pace.

Sub titlu „Liga pentru pace”, diarul „Figaro” din țilele din urmă a publicat un articol, care a făcut mare senzați în pressa străină și despre care am făcut amintire în numărul de Duminecă al „Gazetei”. Etă articolul din „Figaro”:

Ni-se asigură, că Engliteră a intrat în tripla alianță și etă informațiile ce ni-se dau în acastă privință, der le publicăm sub toate rezervele.

Sâmbăta trecută, o înaltă personalitate politică engleză a trecut prin

Paris în cel mai strict incognito. Patru persoane numai au fost admise la o convorbire, ce a durat aproape o oră.

În cursul acestei conversațiuni, lordul X... a făcut declarațiunile următoare ca răspuns la nisce întrebări ce i-au fost puse:

„Da, n'am nici un interes să vă ascund un lucru, ce prima ocaziune îl va face public, ce guvernul reginei nu caută cu nici un chip să-l țină secret, da, Engliteră a semnat și intrat în mod oficial în ceea ce d-v. numiți pe nedrept tripla alianță și ce noi numim liga pentru pace.

„Eu am discutat preliminariele la Berlin cu contele Herbert de Bismarck, convorbiri ce au fost definitiv fixate când cu călătoria din urmă a fiului cancelarului la Londra. Călătoria recentă a împăratului n'a fost întru câtu decăt sancțiunea oficială a faptului sēvērșit.

„Ceva mai mult: Impăratul a fost numit amiral englez, după cum șciți, și acesta are o forte mare însemnătate.

„Intr'adevăr paralel cu tratatul în chestiune, Engliteră a ținut să semneze în particular convențiuni cu Italia. Aceste convențiuni sunt un tratat ofensiv și defensiv, ce vizază pe Franca în forma convenită, căci se ște în acele convenții: Decă Franca atacă Italia, sēu decă Franca intervine numai într'un răsboiu în care Italia ar fi angajată, imediat flota engleză va veni în Mediterană să se unescă cu flota italiană pentru a sfărma pe Franca.

„Nu vorbesc de ce s'ar petrece atunci din partea Germaniei, al cărei suveran ar fi șef de stat major al armatei de uscat italo-germane, der și în virtutea titlului sēu de amiral-șef al flotelor anglo-italiene din Mediterană.”

Acestea sunt declarațiile lordului X... Fîndu întreatu asupra motivului, care a putut îndemna pe Anglia să semneze un asemenea tratat, lordul X... răspunde, că liga de pace formand un încrușător european destinat a isola pe Franca și la trebuință pe Rusia, Engliteră a voit să mențină neutralitatea în Mediterană față cu toți și contra tuturor.

Nesiguranța, în care se afla lumea asupra rezultatului ce voru da alegerile franceze, a grăbit încheierea acestui tratat menit a lua mēsurī de apărare contra ori-cărei eventualități.

Inarmările germane.

Parlamentul german va avē să deșbată asupra unui nou împrumut de 266.7 milioane mărci, din cari 182 milioane se voru întrebuința pentru scopuri militare. Cu acastă ocaziune e interesant a recapitula cheltuelile armatei și marinei germane în cei din urmă cinci ani. În anii 1886—1889 armata și marina germană au înghitit enorma sumă de 2 miliarde și 256 milioane mărci. Creditele de înarmare și cheltuelile de o singură dată pentru armată și marină au fost de 720 milioane mărci. La acestea e a se mai adauge împrumutul, ce se cere acum, mai departe sporirile cererilor de o singură dată pentru armată și marină, ce sunt cuprinse în bugetul pe anul 1890. Din toate acestea rezultă, că Germania în cei din urmă cinci ani a

„ALBINA“

Institutul de credit și de economii
FILIALA BRAȘOVŪ

primește depuneri spre fructificare cu Netto 5% iără nici o
subtragere de dare, de asemenea și depuneri răsplătibile „à
vista“ cu 3 1/2%, și recomandă pentru plasarea de capitale

Scrisuri fonciare „Albina“ de 5%

cară oferă cea mai bună siguranță și cară se pot căpăta
la institutul după cursul de 4.

Informațiuni mai de aproape se pot lua 4ilnicul în
biroulul institutului, piața No. 90, dela 8—2 ore d. a.

258.

PUBLICAȚIUNE.

Deorece Ioanul Rațiu l. Parteniu gr. cat. din Turda și-a părăsit muierea le-
ginită, pe Paraschiva Sălăgianu gr. cat. din Sindu, și ubicitatea lui nu se scie,
prin acēsta se provocă a se presenta înaintea tribunalului matrimonial subscrisu
în terminul de unu an și o 4i dela datulul presente, spre pertractarea cauzei di-
vortiall urđite contra lui de cătră muiere, la din contră cauza se va pertracta
și fără elu

Tribunalul matrimonial gr. cat. de I instanță.
Turda, 23 Octomvre 1889.

Iacobul Lugoșianu,

193,2—2

v.-protopopul gr. cat., Președinte alu tribunalului.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“
à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în li-
brăria Nicolae Ciurcu.

ABONAMENTE

la
„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni 3 fl. —
Pe șese luni 6 fl. —
Pe unu an 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni 10 fr.
Pe șese luni 20 fr.
Pe unu an 40 fr.

Abonamente la numerele cu data
de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an 2 fl. —
Pe șese luni 1 fl. —
Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an 8 franci.
Pe șese luni 4 franci.
Pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se facu mai ușor și mai repede prin
mandate postale.

Domni, cară se voru abona din nou, se binevoiescă
a scrie adresa lămurit și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvrie 1889.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Budapest, Brașov, Cluj, Sibiu, and others. Includes train types (Tren de persoane, Tren de accelerat) and times.